

ЗЕМУНСКИ ГЛАСНИК.

Земунски Гласник излази Недељом у јутру. Цена му је годишња 5 фолја у банковима заједно с поштарином или достављањем у кућу. За предбројнице у Србији стане лист овај дукат царски с поштарином. За Босну, Херцеговину и Стару Србију 60 гроша турских, ван турске поштарине, коју предбројници сами имају плаћати.

Број 13.

Предлату на Земунски Гласник прима из Аустрије Сопронова печатња у Земуну, из Београда и унутрашње Србије г. Велимир Валожић у Београду. Предбројници из Босне, Херцеговине и Старе Србије предброје се у плаћеним писмима код управе вилајетске печатње у Сарајеву. Без новаца никакве се не уважавају наручбине.

ПОШТОВАНИ УПИСНИЦИ,

који су се на три месеца предбројили на „Земунски Гласник“, па им с овим бројем излази предплата, позивају се учтиво, да исту идуже недеље обновили изволе.

РЕЦИМО КОЈУ И О ШКОЛИ.

Написао М. Ст.

Школа је без сумње најјача и најпоузданија полуга материјалнога и моралнога благостања. Без добро уређене школе нема и не може бити напретка ни у којој струци, ни у пољоделству, ни у занату, ни у трговини, ни у чему. У воничкој Крајини постоје школе од времена царице Марије Терезије, а то је већ пуно столеће, и за то време променивало се у школама крајишничким много којешта. У обште рећи, ишло се све напред, све на боље. Мучан је то посао поучење. Наше пучке учioniце прошле су за то дуго време све фазе. Сад им предстоји опет одлучна промена.

Читамо у званичним листовима, да је влада одлучила, променути досадашње педагогично и дидактично руковођење и надзирање у крајишничким школама. Сад ће бити у граници два школска саветника као главни управитељи школа, један за горњу хрватско-славонску, други за доњу банатско-србску крајину.

Ми имамо у Крајини разних школа: почетних народних, немачких тривијалних, нормалних, нижих и виших реалних. Почетне, тривијалне и нормалне школе то су основне, сваком поједином необходимо потребите, а реалке и гимназије су средња училишта, а то су таква, која по-

средују између основних и високих школа. Обе врсте средњих училишта, и гимназија и реалка, одговарале би својој задаћи, кад би се претвориле у реалне гимназије.

У оба та училишта полазе деца и младићи, који су управо у оно доба живота, кад је немогуће одлучити њихово будуће звање; то се тек поздније може финити. Ту би помагале најбоље реалне гимназије, из којих стоји отворен пут младежи и десно и лево, пут у свеучилиште и у технику, или у вишу трговачку школу.

Главна цел реалне гимназије не може бити друга, него виша умна образованост младежи. Између основне школе, која човеку даје неопходно нужно знање за живот, и виших училишта стоје, као што рекох, гимназије и реалке као заводи учевни, који пружају обшту вишу образованост, и дају онима нужну преправу, који теже за вишом просветом.

Уваживши то видимо, да средња училишта имају двоструку сврху, једну обшту и једну посебну. Она следи из ове. Нити су гимназије нити реалке заводи за посебно изражање за ову или ону струку. Њихов је задатак, да побуђују у својим ученицима многострано занимање за знаност (?) и знаствену прилежност и настојање. Нека они младежи дају толико знања и нека јој поделе толико душевне снаге, колико ће младеж успособити, да буде у стању прионити за ону струку знања, којој ће се коначно посветити.

У војничкој су крајини три више гимназије, у Сењу, у Винковцу и срем. Карловци. Виших реалки има у Раковцу и у Панчеву, а нижих у Госпићу, Петрињи, Беловару, Митровици и у Земуну. Дакле у новије време, од 1850. године овамо напредовало се у том обзиру, као

што је и у обзиру на пучке школе учињен леп (?) напредак. Али све то још није довољно. Напредку фали заглавак: добро уређене препарандије и реалне гимназије.

Како год што је услов за добар напредак пучке школе добра препарандија (одгојилиште за учитељско звање), тако је у погледу на средња училишта услов напретка образованости, да се садашње гимназије и реалне школе претворе у реалне гимназије. Ово би било за напредак свеобште пучке просвете од највеће и најзаманлије користи.

Кад би ми постигли ту срећу, те би стекли добро уређене пучке и средње школе, онда би се осигурало и обезбедило и наше народно економно стање, пак неби било далеко оно време, у које би и наш народ уживао благодати праве културе. И у нас би било знања, изумења, процветних заната, пољоделства и пр. И ми се поносили с паром, муњевином, машинама, чим се наш век тако силно одликује од прошлих векова. Јест, жива је то истина, знање, умјење, вештина само помажу човеку доћи до благостања, до снаге, до угледа, до праве среће. И тако је са појединим људима и са целима народима и државама. Културна поведост посведочи нам, да су само они народи и оне државе сретно се развијали, осилили и обогатили, који су ваљано напредовали у просвети и образованости. — Нама предстоји будућност, у којој ће моћи само знање одржати победу. Без добро уређених пучких и средњих училишта не може данашњи дан ниједан народ постићи онај степен просвете, који би га успособио заузети оно место међу образованим народима, којим му се зајамчује срећан развитак и обетанак.

ДОМАЋЕ И СТРАНЕ ВЕСТИ.

Земун. Статистичне податке, што их овде излажимо о покрету љутства у Земуну у лањској години вадимо из званичних бележака, па смо их сравнења ради успоредили уз оне од године 1866. У идућим листовима допуњаваћемо преглед тај с податцима о непокретној имовини, о променама у истој као и о теретима њезиним, о школама и пр. Тако ћемо читаоцима изложити верну слику о друштвеном стању нашем. Излишно би било опширно говорити о важности и користи статистичких прегледа; доста је кад знамо, да они најбоље, — бројевима — казују наше стање, дају рачун о напретку или назадку нашем.

Најпре изложићемо преглед љутства. По томе живело је свега у Земуну 1867. године 10.094 душа, а године 1866. било их је 9.987. Ови се деле по верозакну на ове бројеве.

Било је	године 1867.	1866.
православних	5077	4976
римокатолика	4081	4048
унијата	14	—
луторана	100	135
калвина	5	—
јевреја овдашњ.	159	113
странаца	659	715
свега	10.094	9.987

Од ових је било 5195 мушких, а 4889 женских глава прошле године, а год. 1866. показује број од 4713 мушких и 4459 женских глава, осим страних.

Венчано је	године 1867.	1866.
православних	40	35
римокатолика	70	54
јевреја	1	4
свега	111	93

Рођило се год.	1867.	1866.
код православних		
мушк.	97	91
жене	89	76
код римокатолика		
мушк.	107	86
жене	116	116
код јевреја		
мушк.	14	11
жене	6	9
свега	429	389

Међу овима било је ванбрачних

код православних		
мушк.	2	3
жене	4	4
код римокатолика		
мушк.	10	9
жене	18	17

Мртво рођене деце било је год. 1867. 1866.

код православних		
мушк.	—	2
жене	—	4
код римокатолика		
мушк.	2	2
жене	5	3

Испод 5. године живота умрло је:

православних		
мушк.	49	59
жене	88	88
римокатолика		
мушк.	52	36
жене	100	65
јевреја		
мушк.	4	11
жене	6	15
свега	194	168

Преко 5. година живота умрло је:

православних		
мушк.	62	67
жене	120	130
римокатолика		
мушк.	56	59
жене	107	128
јевреја		
мушк.	6	10
жене	9	12
свега	236	270

Насилних случајева смрти било је 1867. код православних 7: случајно изгинуло је 5 мушких, а убијством 1 мушка и 1 женска глава; код католика 1 женска глава самоубијством и 1 мушка и 1 женска несретним случајем, свега католика 3 главе.

Године 1866. било је код православних 1 случај самоубијства мушке, и несретним случајем изгинуло је 2 женске и 1 мушка, а од католика такође 3 мушке главе.

(Званично.) Од стране ц. к. Магистрата земунског учтиво, по уједно и озбиљно се позивају сви они, који дугују порцију, перцентуале, акциз, аренде, интересе или друге дације ма којег год рода, да својој грађанској дужности за недељу дана одговоре, иначе ће власт принуђена бити, премда то радо не чини, да против оклевајућих дужника строге мере употреби, шаљајуће им војничке ексекције. У Земуну, 27. Јан. 1868. Бах, мајор-градоначелн.

— Пароброди оставише већ сви своје зимнице, и реморкери почеше радити. Путничке лађе ваљда ће такође скорим започети редовно плувити. Жељезничког друштва пароброди раде већ редовно крај српске обале до Базијаша. Из Београда по-

лазе за у Базијаш Недељом и Четвртком у јутру по доласку прве местне земунске лађе, а из Базијаша за у Београд Уторком и Петком.

— У Понедељник сахранили смо поручика панчевачке регименте Михајловића, родом из Бољеваца, који се по дужем боловању у најбоље доба живота у вечност преселио. Покојник је служио код регулаша, код Сигисмунд-пешачке регименте, с којом је војевао у Италији, и ту је себи наукао назебом неизлечну болест. После рата био је премештен код Панчеваца. Погреб беше војничком парадом проведен. Пратио га је и господин генерал с многим официрима. Иза сандука ишао је отац граничар и брат покојника. Овај није ни знао, да му син већ од године дана служи код Панчеваца, мислећи да је још код регулаша. Глас који је добио, да му је син тако близу, беше за старца граничара жалостан глас, јер му је уједно и јавио да је син на самрти, и да мора похитати, ако га хоће још у животу да затече. То је карактеристична црта покојника, као и та што је петнаест дана пред смрти, налазећи се у последњем стадијуму хектике, тражио да буде постављен у стање мира, почем је време одпуста истекло, а он се још није излечио. Да не би сгрешоо против регуламента, он је на самрти набљудавао излишну формалитету. Та и бирократија има својих Леонида.

— У нашем народу је обичај, да у известно доба године девојке носе мртавце. Прошле недеље видесмо у горњој вароши, како се тај обичај изражава. Мртво дете носише девојке до последњег пребивалишта.

— Из варадинске регименте добили смо допис, из кога ово вадимо: Религиозна секта назаренска све више има присталаца у нашим крајевима. Она се умножава поглавито од православних и католичких Срба. Пре неко време показало се, да њих има и у једном селу близу Земуне, где су два ваљана српска свештеника, којима се не може пребацити, да они пренебрегавају њихово стадо. Неколико граничара војника, примивши заповест да иду на стражу, изјавише се, да они оружја се латити не могу, што им то њихова вера забрањује. С почетка мислило се, да се они шале, па су старешине покушавали леним речима. Но кад видеше, да то ништа не помаже окренуше се строгом војничком

закона. Али бадава беше сва стро- гост и телесне казне. Граничари о- стадоше при својој изјави, и тако их оправисти под стражом у Митро- вицу. Кад су се Назарени пре не- колико година појавили у војничкој крајини, онда бијаху као одпадници од вере гоњени. Но кад су видели, да то ништа не помаже, него да се тиме још више распаљује код њих религиозни фанатизам — Назарени тврдише да у патњи налазе душевну утеху — то их је престала власт гонити због верозакона. Но друг- чије стоји ствар, кад они неће да врше војничку дужност. Ту они до- лазе у сукоб са војничким уставом. — Од год. 1862. овамо населише се многи протестанти у нашој регимен- ти. Има сад у Сурчину 17, у Бежа- нију 14, у Бечмену 7, у Бољевцу 40, у Бешки 30, Крчедину 11, у Доба- новцу 13 фамилија. Осим оних у Старом и Новом Пазову и Новом Бановцу. Бежанинци и Сурчинци правиће на лето себи школе, учите- ље већ од неколико година плаћају.

— Из Београда јавља нам допис- ник наш под 25. о. м. ово: Ономад у Уторак светли је кнез отишао с друштвом у лов у смедеревско о- кружије. Од министара ни један не прати кнеза, за кога се говори да није једино лова ради тај пут пред- узео. У кнежевој пратњи осим не- колико саветника и официра налазе се и г. Илија Гарашанин и талијан- ски консул Сквасо. Сви су отишли на колима, која ће их чекати, прем- да пароброди већ почеше радити из- међу Београда и Смедерева. — Не- знам добијате ли „Световид.“ Ако га добијате, читајте оне доктринар- ске чланке, што их пише у том ли- сту г. Матија Бан о слободи штам- пе. Ове чланке илуструје „Србија“ својом патњом од цензуре. Последњи број од тог листа, који је требао да изиђе у четвртак, изишао је тек у суботу, и то осакаћен. Три је дана етењала „Србија“ под тортуром цен- зоровом. — Онај глас који донесе неки бечки лист, као да ће се обиети- нити, јер и овде се чуло још пре, да долази неки ефендија у Београд. Честити ефендија, ако долази могао би се доиста уверити, да смо у спре- мању вредни били. Сад су нам го- тове и пет понтонских Ђуприја, који- ма управљају стручни понтонијери. Једна је од тих Ђуприја у Чачку, дру- га у Крушевцу, трећа између Јаго- дине и Ђуприје, четврта на Морави близу Пожаревца, пета у Београду. — Сигурност људи и имања у пос- ледње време јако је поремећена. Ло-

повлуди догађају се све чешће. Позна- то вам је, да су убијце погубљени пре неки дан, који су јесенас убили и у Дунав бацили бившег чиновника Чернанског. Ноћас обколила и ухва- тила је полиција у оним пећинама што се налазе иза гробља, читаву кумпа- нију лупежа, око двадесет њих, а јуче на ноћ пробили су лопови дућан јед- ног сарафа, одма до француске агенци- је у кнежевој кући на Сави. Они од- несоше касу с новцима, коју не мо- гоше отворити, па је сакрише где год у шанцу до боље прилике. Ту су сутра дан касу нашли. Прошле ноћи покушаше пробити стражна врата од паробродеке агенције, но не испаде им за руком. Две ноћи једна за другом у једној истој кући, и то преко пута од полиције и до Ђумру- ка, где толики људи чувају стражу, заиста казује за ретку смелост тих лупежа. Чини се, да они пркосе поли- цији, и да хоће да кваре јој кредит, што је она на гласу ради њене предо- сторожности и свезнања. Тридесет ноћних стражара мало је за цео Бе- оград. Треба да им се дода и она лица у помоћ, што врше другу по- лицајну дужност, без које бити мо- жемо; нека и она стражаре ноћи, да би могао грађанин обезбеђен би- ти са животом и имањем.

— Из Новог Сада јављају, да је и тамо било, као што по многим ме- стима у Угарској, светковине у је- врејској синагоги поводом, што су Јевреји у грађанским правима изјед- начени у Угарској са осталим на- родностима. Ваљда ће скорим има- ти узрока и овдашњи Јевреји тако- ву светковину држати. — По „За- стави“ одустаће се од стране држа- ве од интереса државног зајма но- восадског, и да ће се стога и ексе- кутивно наплаћивање обуставити.

— Њ. В. светли наш цар, допратив- ши царицу дошао је ономад у Будим, где ће се кратко време бавити. Ца- рица ће дуже остати у угарској пре- столници, па ће се преселити у лет- ни дворца Геделе, да се тамо породи. После петнаест дана доћиће и цар- ска деца у Будим. Њихова величан- ства бијаху и овај пут с великим о- душевљењем од многобројног народа свечано дочекана, премда не бијаше званичног дочека.

— У Понедељак изишла је пред цара депутација хрватског сабора, која је предала саборску адресу. Светли је цар том приликом похва- лио помирљиву тежњу сабора, и изрекоше наду, да ће и угарски са-

бор истог помирљивог духа бити, па ће се тако до изравнења доћи.

— Из Прага дошла је у Беч де- путација од стране општине, да из- јави светлome цару своје сажалeње због смрти цара Максимилијана. У- једно је депутација, коју је предво- дио нови градоначелник Клаудија, просила, да би се увео чesки језик у команди код прашке милиције. Благо- дарeћи депутацији због изјављеног саучешћа, рече цар, да ће молбеницу предати министарству на већање, но може депутацију напред уверити, да војничка служба изискује, да у ар- мади један исти језик службени да буде, а прашка милиција сматра се као чест армаде.

— У Падову у Италији држаше свештеници свечано богомоље и бла- годарење, што је папина столица избављена од последњих превратних покушаја. Овом приликом учинише ђаци падовачког свеучилишта, који- ма се придруше и други, велике не- реде. Они уђоше у цркву, расте- раше свет и злоставише свештенике.

— У Паризу осуђени су судом више новинара, што у њиховим ли- стовима дебате у француској скуп- штини обнародоваше.

— За два месеца (до конца Но- вембра) 1867. г. Енглеска је извела с балканског полуострва (нарочито из дунавских крајева) пет пута оно- лико шенице колико предпрошле; у 1866-ој изнела је само 426.494 цен., а прошле 1867. г. 2,044.970 цен.

— У Париз, Лондон и Цари- град стигао је у исти дан глас, да су из влашке наоружане чете преш- ле у Бугарску, где спале села, у ко- јима Турци станују. Француски по- лудзванични лист у исто време јав- ља, да се румунска влада труди, да преласку тих чета у Турску на пут стане. — Митхат паша, досадашњи валија дунавилаета, биће сметнут са тог звања. Није још познато који ће доћи на његово место.

— У „Србији“ читамо ове за- нимљиве белешке: У северној Аме- рици има између 150.241 учитеља управо 100.000 учитељака. Кажу да се људи тамо за то слабо примају учитељовања, што се учитељу не плаћа више на годину од 3250 та- лира. Шта би на то рекли наши учитељи? А како је тамо издавање новина по журналисте користан по- сао може се видети из ово неколи-

ко поузданих навода: Уредник Хорас Грилеј има од свога листа годишње 94.250 талира, уредник Франк Лезлије има годишње 98.550 талира, а Гордон Бенет, који је уједно и издавалац има годишње дохотка 294.500 талира!

— Китајски цар послаће скорим посланика европским дворовима. Неком Американцу, који пре неколико година беше американски посланик у Хини, поверена је та мисија, и овај ће са собом имати велику пратњу Хинезаца.

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

У Бечу, 27. Јануара. (Телегр.) Тиска шеница (у Буру) 87—88 фун. за готово 7.40, мађарска (у Бечу) 89 фунт. за готово 7.75. Раж мађарска (у Бечу) 80 фунт. 5.05. Јечам шопронски (у Бечу) 72 фун. 3.60. Зоб мађарска (транз.) 46 фун. 2.08, 50 фун. 2.30. Промета беше у шеници 15.000 мерова.

у Земун, 27. Јануара. Радња е раном и у течају ове недеље беше жива, а и довози са свим довољни, с тога, што су сад путови добри. На пијаци била је цена шеници 5.80—6.—6.10, по квалитету; јечму 3.—; зоби 2.40 мерова; кукурузу 7.50 100 ока. Неки су спекуланти закључили 1800 мерова наполице по 2.10—15 разом, 1000 ваг. кукуруза по 3.— у лађу постављен, 1000 мерова јечма по 3.— у магазу продати. Житарска трговина тек од две-три године почела се у Земуну развијати, и товаре се лађе, а пре тога једва је било промета колико је изискивала местна потреба.

Из Панчева јављају, да ће се идуће недеље реморкер „Полукс“ кренути за у Сисак са три лађе и два шлепа товарена са разном робом. И пропелер „Архимедес“ данас прошао је овуда у Панчево, где 6000 вагана шенице товари за Пешту.

Чујемо из Бечкерека, да се и тамо склопио друштво за реморкирање. Акције гласе на 200 форинти, и већ је скоро сва потребна сума уписана у самој Бечкереку. Свуд у Банату ове године има новаца у изобиљу. Темишварска штедионица морала је улоге ограничити, а скоро установљена бечкеречка послала је 60.000 форинти горе, што нико не тражи зајма.

Д. Београд, 25. Јануара. о. г. Трговци хвале извештаје о трговини у вашем „Гласнику“ из разних места кнежевине, који су добри и до-

статочни. Допустите и мени, да вам и ја по кад кад што пишем о привредним стварима. Од десетак година Србија све више напредује у благостању. Опште познато је, како беше чемерно материјално стање земље под пређашњом владом, и да је финансија на пропасти грозила великом делу народа, особито многим сељацима. Но позната су и енергична сретства старог кнеза, којима је уклонио невољу од простака. Како све другчије стоји сада. Сељак је богат, а земаљска продукција утростручила се од неколико година. Производе се боље робе, које се траже на страни и боље се плаћају. Жито што се по неким крајевима Србије сеје, почело је конкурвати са банатском шеницом, а наше шљиве скоро су те вредности, као и босанске. Виноделству се такође поклања велика пажња. Само један агент, г. Викела у Неготину, око 50.000 акова неготинска вина јесена је издао. У култивисању вина сам светли кнез предњачи. Виноградска и подрумека радња на кнежевом добру у Смедереву и Београду служи на углед другим винским продуцентима. Сад ће се у кнежевим виноградима смедеревским неколико стотина хиљада племенитих лоза, са стране донесених, посадити. У Београду копаше лагум у стену, коме се диве свак. Четрдесет и четири фата дугачак, и 8 фата широк је овај лагум, који је на форму П. Гроф Зичи, кад је ту скоро у Београду био, гледо је тај лагум у стени, и дивео се огромном делу.

Ономадне одоше у смедеревску и пожаревачку нахију инцинери оног енглеског друштва, што гради железницу у Анадолији, да прегледају земљиште, где ће се пруга провући. Доиста је крајња потреба, да се бринемо за друга транспортна сретства. 50—60 гроша стане товар од Алексинца до Смедерева подвоза. Један овдашњи трговац, г. Ж. К., погађа две лађе, с којима хоће да извезе Моравом из унутрашњости силну руну, што се свуда крај моравке обале налази. Он сам туда има преко милион ока, а г. Дилић из Неготине два милиона. Дај боже, да г. Ж. К. овај његов покушај сретно испадне за руком.

И радња са стоком оживела је последње време. Од двадесет година оваквог доброг пазара не беше са стоком свуда по српским панађурима, као што га беше прошле године. Ово се тиче и свињарске радње, која је била скоро застала. Ових дана је г. Деспинић извозио 1500 ком.

Београд, 27. Јануара. (о. г.) Ове недеље не беше издашних довоза. Мањи продуценти уопште из продаваше већ, што су за продају имали, а богатији сељаци чекају боље цене. Ипак је било промета у рани око 2—300.000 ока. Жито се плаћало по 122—125 1/2 гр. 100 ока. У осталим врстима ране ове недеље није било промета.

О продуктима стара песма. Има их доста на пијаци, али слабо се за њих пита. Пролазе само козије коже саланске. За српске се плаћа 30—32 гр., турским, од којих има можда 70—80.000 на пијаци, цена је 28—29 гр. Овчије коже саланске нуде по 24—25, сељачке по 20—22 гр., јагнеће, бечки герберски еспац, по 13—14, ђурчијски по 18—19 гр. Тешке јареће коже, 110 фунти, премда их мало имаде, плаћају 20 гр. Кавлацима је цена 13—14 гр. — Зверке: кунама 110 гр. је цена, макар што јављају из Лајцига, да ће се моћи тамо само по 120 гр. продати. Творови до 63 гр., зечије коже по 7 гр. са радошом од 10%. Јазавци по 20 гр. тако и дивље мачке. — Маст се још не продаје на квантум. Купује се од продуцента по 5 1/2 ока, а на пијаци јој је цена 6 1/2. Лој скуп је, по 8 гр. продаје се ока, а восак по 26 гр. ока. Шишарки мало има, цена им је 2 1/2 гр. Шљивама 130—140 гр.

Остале радње, осим гвожђарске, јер јој није време, прилично пазаре, и ако остајемо на миру, изгледу су, да ће још бољи бити. Јер је у народу сила новаца, премда не толико, као што га има сељак у другим нахијама крај реке. Смедерево и Шабац то су у Србији главна тржишта од ране. Српска престолница једва се може у том погледу у другу линију ставити. Још која година, па ће Београд и у другим радинским струкама изостати иза тих вароши. За њега није најбоља перспектива по трговину; изгледу су, да ће своје првенство морати уступити тим млађим сестрадама својима на Дунаву и Сави. Особито чека Смедерево лепа трговачка будућност.

Од првог Фебруара п. р. аустријска пошта прима писма с маркама. Досад се морало поштанска такса плаћати с готовим новцем, и то зечећим.

Имао би вам још којешта јављати, но оставићу то за други пут. За сад хоћу да вам споменем, како је госп. Ферд. Ферко, овдашњи трговац, получио похвалу кнежеву и министра војеног, што је положио на униформирање народне војске 5 дуката.

Смедерево, 22. Јануара. (о. д.)
 Опет вам могу јавити, да сви пос-
 лови добро пролазе. Особито добро
 пазаре бакали, али најбоље меан-
 ције. И како да неће, кад је сељак
 пун новаца, и при добрим путовима
 много њих долазе у варош и доно-
 су ране, коју скупо продају. Меан-
 ције сада не точе сељацима на лит-
 ру, него на оку. Довози износе од
 дана на дан 30 — 50.000 ока дневно,
 кад кад три пута толико. Ово дан
 плаћало се жито по 114 — 116
 гр. товар. Од раже мало је на пија-
 ци, цена јој је 85 гр., неки пак ку-
 пују ту робу из друге руке по 90 гр.
 То су они, којима је рана потребна
 за извоз у Пруску. Јечам од неко
 време сељаци не доносу, а магази-
 ције ишту зањ 80. гр., но по тој ци-
 ни трговци не купују. Почело се
 шлепове товарити. Прошле неде-
 ље три су опремљена шлепа за у Си-
 сак, сваки натоварен са 5000 центи
 жита. Два су од њих товарили г.
 Петке и Херцел из Земуна, трећи г.
 Деспинић из Ковина. И ове недеље
 товаре се три шлепа на рачун обе те

фирме. У овдашњим магази-
 ма је толико ране, да се могу с
 њоме 15 лађи товарити, а од дана
 на дан доноси се рана, од које се још
 много налази у рукама продуцента.
 Тешко да ће се моћи сва рана из-
 носити. Многи сељаци чекају боље
 цене, па ће по свој прилици пропу-
 стити згодно време. — Браћа Флеш
 подигли су цену соли, с тога сад и-
 мају слаба пазара. — Телеграф, који
 беше покварен поплавом Мораве, већ
 је у ред стављен. Путови између
 Пожаревца и Алексинца још су вр-
 ло хрђави. Кириције, што дођоше из
 Аустрије да носу робу тим путем,
 не нађоше свој рачун у том послу.

Данас је велика живост у Сме-
 дереву. Јављено је из Београда, да
 сутра кнез долази. Еј, кад би кнез
 чешће долазио, бар би се сокаци од
 голема блага чистили. Где се јутрос
 није могло с великим чизмама пре-
 газити, ту се сад пролази у цинела-
 ма, такову промену учини полиција
 за неколико сати.

ОПШТА РУБРИКА.

Јавна благодарност.

У „Земунском Гласнику“ броју
 12-ом у бечком писму стоји спомен
 о племенитом делу Јевреја, борчан-
 ској цркви приликом похарања учи-
 њеном.

Да би христијански свет доста-
 точно извешће о томе делу добио;
 и да не би над нама оно еванђел-
 ско слово „почто не обрѣтоша са
 коздати хвалл збило,“ овим јављамо
 читајућем свету, да је борчанска оп-
 штина од земунског трговца госпо-
 дара Бернхарта Херцла Јеврејина,
 чим је наша црква покрадена, на
 дар примила: путир, дискос, лаж-
 цу, звездицу и копије, све од сре-
 бра позлаћена, у вредности до 200
 фор. ау. вред. Буди дароватељу ов-
 де од долуподписане општине јавна
 благодарност!

У Борчи, 25. Јануара 1868.

Борчанска
 православна општина.

Седмични преглед курса на бечкој берзи.

	22.	23.	24.	25.	26.	27.
Ј а н у а р а						
Дукат цесарски	5 70	5 70	5 71 ⁵ / ₁₀	5 70	5 69	5 64
Сребро	117 25	117 —	116 75	116 75	116 75	116 —
5 ⁰ / ₁₀ металици	57 65	57 60	57 70	57 70	57 65	57 35
Ови с кам. мај — новем.	57 60	59 15	59 40	58 75	59 —	58 75
5 ⁰ / ₁₀ народни зајам	66 55	66 30	66 30	66 30	66 50	66 40
Акције народне банке	677 —	682 —	686 —	673 —	692 —	698 —
„ кред. завода	188 80	188 30	187 80	187 10	187 —	187 10
Дозови 1860. године	84 10	83 70	83 40	83 —	82 90	82 80
Лондон	119 —	119 —	118 90	119 80	118 90	118 30

Пловидба местне лађе до 18. Фебруара.

Из Земуна у Београд, у 8 сахата у јутру
 Из Београда у Земун, у 8 и по сахата у јутру.
 Из Земуна у Београд и Панчево, у 9 сахата у јутру.
 Из Панчева у Београд и Земун, у 1 сахат по подне.
 Из Земуна у Београд, у 3 сахата после подне.
 Из Београда у Земун, у 3 и по сахата после подне.

Путовање на гвозденом путу.

Из Базјаша у Пешту полази . . . 5 сати 55 мин. у вече
 Из Пеште у Беч полази . . . 9 „ 55 „ изјутра.
 Из Беча у Пешту полази . . . 7 „ 45 „ „
 Из Пеште у Базјаш полази . . . 5 „ 19 „ по подне.
 Из Будима у Тријест полази . . . 6 „ 35 „ изјутра.
 Из Тријеста у Будим полази . . . 6 „ 45 „ у вече.

Број 5663. Одел. 2.

ОБЗНАНА.

Код ц. к. војничког комун. маги-
 страта као суда трговачкога у Зему-
 ну уведена је 31. Дец. 1867. у трго-
 вачки регистар задружних фирми:

Фирма земунске штедионице, ко-
 ја је акцијама основан и то,

1. Штатути штедионице примље-
 ни су по гласу наредбе с. ц. к. ђе-
 нерал-команде у Темишвару 18. Ју-
 ла 1867. одел. 7. број 3907.

2. Фирма се зове „Земунска Ште-
 дионица“ (Semliner Sparkassa.) Седи-
 шта јој је у Земуну.

3. Кауција износи 20.000 ф. а.
 вр. главница састављена акцијама од
 200. ф. а. вр. и с половинама акци-

је од 100 ф. а. вр. Акције иду на
 име акционара.

4. Цељ је овога предузећа про-
 метање сопственога и уложенога ка-
 питала: а.) зајмом на реалитете. б.)
 издавањем општинама. в.) државним
 и берзанским кредитним папирима.
 г.) овоземским златним и сребрним
 новцима. д.) куповањем непокретних
 добара. е.) ескомптирањем меница.

Ово подузеће траје докле год
 друштво по штатутима постоји.

5.) Фирму друштва подписује
 претседник и директор или његов
 заменик. Свуда мора бити печат и
 потпис претседника и управитеља
 или његова заменика.

Претседник друштва: В. Васи-
 љевић; Управитељ: А. Д. Јовановић;
 управитељев заступник: Димитрије

Бијало. Обзнане друштвене излазиће
 у бечким новинама.

У Земуну, 31. Дец. 1867.

Шрајбер, с. р.

Бах, с. р.
 градоначелник.

ПОЗИВ.

По § 12., 13. и 25. трговачки
 штатута, да се сваке три године но-
 ви избор како председника, подпред-
 ника, 6 одборника, 30 повереника и
 20 заступника чинити има, на основу
 истих позивају се сва господа самоу
 стални чланови ове задруге на главну
 скупштину која ће се у Суботу 3.
 Фебруара у 3 сата после подне у
 сали варошке куће држати.

У Земуну, 28. Јануара 1868.

А. Д. Јовановић,
 председник тргов. задруге.

СУДБИНА И ЦАРСКА КРУНА.

(Наставак.)

7. Слобода и отачаство.

— Ти идеш очевидно у пропаст, рече Корона покушавајући одврати-ти Ружу. Шта ћеш радити, ако ја случајно у првом боју погинем?

— А ко пита за будућност, кад је у његовом наручју радостан, весео и сретан живот? Корона, пусти ме, да идем с тобом, да се с тобом и с толиким хиљадама борим за независимост и слободу Мехике, да с тобом паднем и умрем. Корона није смео више одвраћати одушевљено девојче.

После неколико тренунутака изађе из манастира.

Корона и Ружа умотани огртачима. На вратима манастирским дочека их један човек и оде с њима. Сунце је било отскочило.

— То је сунце наше љубави! прошапута Ружа, и њежно погледа Корону и стиште му руку.

Корона се само на смеши, али на лицу му се могаше друго осећање читати, као да би то било сунце његово, што залази.

Неки коњаник јахаше гором пред једне реке и певаше песму својој драгој. И тек што је испевао, зачу се иза леђа његових смех. Један официр републикански пењаше се уз стеновиту стрмен. То је био Ромера. И он стаде задиркивати онога првога, по имену Потонија, због његових љубавних јада.

После пређу на други разговор.

— Знаш ли ти ко ће добити одличије француске почасне легије? Запита Ромера.

— Не знам, али Мехиканац баш зацело неће.

— Али баш рођени Мехиканац. Сада је царски официр, а пре је био наш друг.

— Да није Урага?

— Није.

— Маркец или Меја?

— Није, него — победилац од Кахахуиле!

— Зар Лопец?

— Јест, Михајило Лопец, царски пуковник регименте „царице“, у предлогу је за велики крет почасне легије.

— Да, да, ја сам заборавио, да Базен узима његову нећаку. Шта неће човек учинити за лепу, младу жену и за седам милиона гроша!

Јахајући тако у разговору дођоше до једне равнице. У наоколо бе-

ше шума, а на равници три хиљаде војника, које коњаника које пешака. На јужној страни видеше се беле зидине вароши Туле. И прођоше војску и дођоше пред главни стан, где их радосно поздраве. Од војничких колеба, колико си се руком могао добацити стајаше Коронин шатор и још неких виших официра.

Поред Короне сеђаху за једним столом још неке старешине војничке по имену: Ортеага, Кортина, Салтило, Ринеоно, Голардо. Договараху се, како ће одбити нов напад француских војника. И закључише после дугога већања, да их дочекају и ноћу нападну.

— Кад би сваки учинио своју дужност, ми би однели претседнику више од једнога знака победе, дода Корона.

— Али ако нас случајно побију? запита Ортеага.

— На то не треба ни да мислиш, али кад си већ споменуо, одговорићу ти и на то. Околина је така, да се непријатељ не може никако више искупити кад га један пут распршимо по овим гудурама. А то исто и за нас важи.

— Дакле ваља се борити до последње капи.

— Тако је; само што су сви изгледу, да ће мо ми победити.

— Много мећемо на коцку! зачу се више гласова.

— Република је три пут побијена. Сада мора одеудан бој добити, ако нећемо поверење војске да зло употребљавамо. Славни орао Мехикански опет се подигао, да поврати прошлост нашу, и ето се држи у борби против јачега непријатеља и против свију његових вештина ратних. И у свакоме срцу букти плам одушевљене наде, победа народна права, моћ цивилизације и човечност сталежа.

Хиљадама хиљада гласова са свију страна света чују се, да се једном спасе што деспоте погама погазише. Топови то су хироглифи на гробу слободе овога века. Али се јако варају те деспоте, што мисле, да свестап народ милионом целатских песница могу уништити, обесчастити или подјармити. Боље је на земљи отаца својих умрети, него робовати, или по туђини блудити и од глади скапавати. Нека их дакле! Усктеду ли нам отети наше свето право слободнога грађанина, и начинити нас поданицама оних, што „божјом милостићу“ против „воље народа“ владају — онда напред! гонимо их до гроба њиховога! Презримо све, па се уздајмо само у своју снагу. Ми смо хтели сва-

како мир да одржимо, али све бада-дава. А најбољи је војник онај, који нема више шта да изгуби.

— Али је тако клање нечовечно, рећи ће један.

— Нечовечно! то је најглупија фраза, и сваки је будала, који се данас с њоме хваста. И спрам кога да будемо човечни? Спрам угњетача својих? Спрам Француза? Ха, ха! који су стотинама наших војника вешали и стрељали, кад су браћу нашу косили, њихове жене, сестре наше бесчастили? Кад су дошли, да пролију нове потоке крви у часу кад се почела бура стишавати? Јесули то они били? реците!

Нема дакле милости непријатељу нашем. С мачем у руци напред! Ми морамо и нечовечни бити, док не будемо слободни, док не будемо републиканци. Устајмо с помоћу бојом за слободу народ и отачбину!

После тих речи Корониних настаде велико одушевљење. Корона подели војску и одреди свакој чети вођу. Кавалерију је предводио он сам с Корером.

Дођоше на место, где ће се побити с непријатељем. Дође већ и час, да се побију. Патона је заишао непријатељу за леђа. Бој се започе и у свој страхоти разви. Дуго се није знало на чијој ће страни бити победа. Најпосле Французи уступише и одмах затим разбегоше се куд који. Много их остаде мртвих на бојишту.

После боја искупише се заостали војници републиканске војске. Мало их је било, па и то све рањено и уморно.

Корона се последњи вратио из боја. Уморан спусти се на зелену траву, и дозове к себи официре. Сви дођоше и стадоше око њега у круг. Корона погледа мали круг и запита.

— Је сте ли ту сви?

— Јесмо, одговори Порфирио Дијац.

— А камо Ортеага, Салазара и Ромера?

— На то иступи из реда један младић. Глава му беше везана црвеном марамом, а тако исто и лева рука, која му висаху у марами о врату. У десној руци држаше крваву сабљу.

— Генерале! ја сам видео, кад су ми оца заробили, проговори младић, а по гласу му се могаше познати неописан бол.

— Ухваћен?

— Јест. Ја сам се непрестано поред њега борио. На један пут га изгубим из очију. Непријатељи нас опколеше и тако бранисмо само живот свој. После боја видесмо да нам

нема тројице, за које ви баш сад питасте. Тражисмо их на све стране међ лешинама и све бадава. Салазара, Ромера и Ортеага нема. Мора дакле бити да су ухваћени.

— Ако се обистини то што рекосте, онда нас је скупо стала ова победа. Али не очајавајмо! Зором, како се војници мало одморе похитајте за непријатељем и ослободите заробљене. Држим да ослободиоца вашем оцу нећу бољега наћи од вас, сина његова.

— Гледа ћу, ђенерале, да се покажем достојан тога поверења.

— Гледајте, а бог вам био у помоћи! А сада браћо примите од мене захвалност отачаства за храброст вашу. Одморимо се сада. Нашу војничку дужност извршили смо, и дан овај није исгубљен по нас!

8. Цар и маршал.

Максимилијан сеђаше с Базеном сам у одаји.

— Као што рекох, проговори Максимилијан, ствари наше стоје сваки дан све горе. Ништа немамо што једној влади треба. Ни новаца, ни војника, ни популарности, а на жалост никога не могу за то кривити, до једино вашу владу. Ваш цар мене је преварио. Немојте порицати. Он је мене употреби за оруђе својим сањаријама. И сада ево, када је највећа опасност, хоће да одведе војску сву из Мехике. Он се боји победоносне уније. Али ја стојим овде и као цар и као човек. Своју част морам бранити. Још није доцне. Ја бих могао још свако зло избећи, могао бих пре ваше војске отићи из ове земље и и оставити поерамљену Француску.

— В. Величанство! повикне уплашено Базен.

— Небојте се! ја већ видим срећу своју, али ћу с тим достојанственије баш да спосим ту несрећу и бићу можда већи и славнији него вапа Француска.

— В. Величанство! и моме цару и целој Француској веома је не повољан рђави исход овога посла.

— А зар они то нису у напред знали! И је ли још њима и ко у свету одобравао тај корак? Али ја већ нећу задану реч показати. Него хајде да се посаветујемо, шта да радимо, неби ли се то што на боље окренуло. Ја сам поверио г. Елоану посланство у Њујорк, у Вашингтон и у Париз да би задобио дипломатију, а Леона и Рамираца послао сам преко Париза у Рим.

— Од првога се могу не чему надати, одгори Базен, али посланство у Рим узалудноје.

Дуго се о томе разговараху. Највеће муке беше са свештенством. Оно не попушташе ни у чему, шта више, учествоваше у самоме устанку.

За тим хтеде Базен отићи.

— Хоћете ли међ војску опет? запита га цар.

— Хоћу, али најпре идем у војени суд. Ухваћена су три републиканске вође: Ортеага, Ромеро и Салазар.

— Ја мислим, проговори цар, да их помилујемо, јер нећу да ме потомство осуди као деспоту. Донесите ми одмах пресуду. Надам се, да ћу их помилovati.

Базен се много противио томе, али цар остаде при своме. Тек што је изишао од цара, уђе ђенерал Урага, царев ађутант, грдна људина у народном оделу.

— Желите ли остати у Мехики? запита га цар.

— Како ваше величанство заповеда, одговори Урага.

— Е онда останите код мене вечераш. Рад сам још данас ићи царици у Капутепек. Хајдемо!

На једноме брегу ни пуну миљу од престолнице стајаше дворац. Крај њега тече поток, а свуда у наоколо закрилила густа стара шума. Дворац беше веома леп и богато украшен и намештен, а по положају личио је рају. Ту је живела „Ружа“ Коронина.

Она певаше песме пуне чежње; певаше саму љубав — срећу — и састанак. Често је изгледала некога са прозора, и увек би се стужила, кад је превари очекивање. Но сада на једанпут удари јој румен у лице и груди јој се почеше силно надимати. Радост је обузе. Узде белу мараму и стаде махати на долазећег госта.

Корона утрчи унутра.

— Што тако нагло Корона? запита га уплашено.

Не плаши се Ружо, али се спремај брже, да идемо. Претседник ме зове, да похитам к њему. Наша завера у двору сткривена је. Опасност је сваким тренутком све већа. Сувише још, јутрос су у шест сахата Ортеага, Ромеро и Салазар — стрељани.

— За бога! викне уплашена Шпањкиња и пребледи.

— Још нешто горе. Базен је чуо, да си ти овде, на ће који час доћи. Ја сам поставио своје војнике, да га задрже с његовом четом, док

ми не умакнемо. Ево већ једнога војника, да ми нешто јави. Сад брже. Мислим да ћеш ићи са мном?

— Ах и на крај света! кликне Ружа.

И одмах седоше на спремна кола, око којих неколико оружаних момака стајаше. Међу тим дође онај војник и јави Корони, да је ударило на њих 50. аустријских хусара, а међ њима једна каруца. Ту је био Базен.

— Кажи команданту нека их дотле задржи докле год нас може догледати. После нека уступи на лево и нека ме чека у гори.

Војник ободе коња и у највећем трку врати се натраг, а Корона с Ружом удари другим путем.

9. Корона Регула.

Кола, на којима Корона са својом љубом и пратњом сеђаше јурише све брже к северу; а како је пут ишао све низбрдо у Потозу, то умакоше у часу тако, да већ немогаху чути пуцњаву у ономе окршају са Базеновом пратњом.

Корона је седео замишљен, и само је по кадкад итно запитао Ружу или Патона.

— Мислиш ли сада на оне, што погинуше? запита га Ружа, да би га само разговорила.

— Чини ми се, да и ти осећаш бољу моју, и да се и сама у сред опасности сеђаш на преголеми губитак наш. Хвала ти за то.

— Тако је, али ја још не знам, како су они пали? И зашто?

Корона јој приповеди сада редом, како су она три вође у једноме боју ухваћени, како је он послао чету за непријатељем, да их ослободи, али све заман. Непријатеља су потукли, али њих не ослободише. Војени суд осуди их на смрт. Ја сам с нашом партијом све радио, да их ослободимо, на бадава. И цар их је хтео помилovati, али Базен као бесан наваљивао је на цара да их погубе. Најпосле је изјавио да ће их и против његове воље он погубити.

— Па можда ће их цар још и ослободити?

— Нема ништа од тога. Ја немогах дочекати свршетак целе ствари, јер ме је претседник позвао, да одмах дођем к њему, а уједно сам чуо, да се прочуло за твој стана. Морао сам дакле похитати. И нама сада ништа друго не остаје, него — овета. Скупо ће они платити то нечовечно, крвничко дело. Ми морамо најпосле победити. Максимилијан је поред свију врлина својих само ору-

ђе Наполеонових манитих жеља. Он зависи са свим од маршала Базена, који ће га упропастити. Њега је оставила поповштина, која увек ономе служи, код кога јој је боље. Њега је оставио цео народ, и сада је исто тако огорчен на њега, као што је био одушевљен, кад га је дочекао и као цара поздравио. Монархија и све њезине сјајне и голе слуге морају пасти, и слобода ће опет обасјати земљу нашу. А сада се морамо још борити за њу и светити крвничка дела њихова.

(Крај првог делу.)

ЖУЧ.

(Штавак.)

Сећам се као да је јуче било, кад једно вече дође нам синчић из школе. Запурио се као обарен рак, па збуњено и ердито поче причати, шта га је снашло.

— Цензор је, говораше он јецајући детинским слабим гласићем, — преслишавао школу. Седморо не знадоше. Ја почех говорити, а он не хтеде да ме слуша, него рече; „ни ти не знаш, седи!“ А ја сам знао све. Он је слагао. Па сад имам хрђаву белешку . . .

— Смири се, проговорим му ја, видећи како јеца. Изговори мени задатак, што си имао, па свршен посао; шта ти је брига за белешку.

Синкић одговори одлично.

— Право соколе! рекох ја весело.

— А у школи? Ја ћу бити гори од других . . .

— Па нека? Видиш, ти знаш да си бољи од њих, па то је дозвољно за тебе.

По том му опишем читаву поворку појмова и слика, што је мене подупирала у животу. Покажем му, да човек ваља да се понаша поштено себе ради и своје свести; да добра дела не потребују награде. Управ сам му казао, да до дандани у човечијем друштву махом страдају правични и поштени, а непоштени славе. Међутим ни сам још ни сам веровао то, а уображаво сам, да понеки честити Љуба благује (ликује) умирући од глади, а покташ и готован Самуило нема мира ни дању ни ноћу, него се мући, гледајући како пред њим гамижу паметни и поштени, како га се свако боји и како му се подносе сва „житејскаја наслажденија . . .“

Детић се поче боље учити одседе. Из почетка је био пудљив пред учитељем, а сад је остао миран, по-

стојан, јер је сазнао, да ће му бити виши судија његова свест, а не њихове белешке. Кад би добио лошу белешку дошао би право к мени, одговорио би задатак и смирио би се. Од тада је ма и по нагону поштовао наш савез.

Шта је требало више? Срећа је била потпуна, многи живети лепо. Али ми бијасмо много умеренији. Дете понесено морским таласима на чунићу може мирно вити венце од покиданих са обале цветића, али кад се деси одрастан човек у таком положају, претрпиће големе мука, јер знаде да чунић није колевка, нити је море земља. Срећа човечија нема никакве будућности, ако друштво не пази да сачува целину те среће него се још жури да ју еруши. Сваки ваља да оснива сам своју срећу, а друштво ваља да му је ујемчи; другачије ће се живети исто тако глупо и насумци као и сада, што је вечно тумарање по мраку и страховање у зору. Ми смо знали то, па је и бивало тренутака неодољиве туге. Разуме се да ви непознајете туге. Ви се налазите над вулканом. Ви сте дужни на све стране, више имате дуга него косе на глави, па и опет весело играте поамни валцер ту сувремену игру св: вита, и ни бригае вам није што вас могу сутра дан после те вештичке ноћн етрпати у тавницу међу банкроте. Она је пуна, али даће бог наћиће се кутић и за вас! Жена, ја и син били смо осетљиви људи; нас би узнемирило и најмање зло које би снашло нашег ближњег; нас је морила неосетљивост других према томе злу. То ће вам се учинити као смећна, детињаста или болесиичка малодушност незгодна за друштво; ви сви знате оно: и на гробљу да живиш неможеш све мртве ожалити, тиме само себе кидаш, ваља стегнути ерце. Сад се и ја с вама слажем паметни и окорели људи и нема тога међу вама, који се може сада мерити са мном у томе . . . У таком правцу застала нас је кобна зима од који се начео мој преврат. Зима бејаше сурова; богаташи су се замотавали у бунде и трпали се у каруца; сиромашници су навлачили по две кошуље и грудњаке и огртали кабанице; а рита се кривила ракиом; аренда је славила; ту их очајника није било ни грудњака, ни кожуха ни каруца; слава ономе који први претвори лебац у пиће! Дижи му споменик сиротињо, онијој се страшним отровом, заливај њиме своју невољу

разливај њиме паклену ватру по својим жилама у пркос цичи и зими, крепи их на пркос судбини, која те је заборавила; а кад зло загрize и за срце, онда певај веселе песме, громке пијаначке песме, буди њима поспалу децу, плаши пешака, који се одоцнио, квари сам готовину !!! . . . Било је око Божића. Отишао сам на пијацу да купим деци „јелку.“ Како сам се растужио тај дан; продали су ми срце жалосни гласи учмале сиротиње, која се врзла око кола с храном и дрвима и просила коју пару од богаташа, који куповаше дивљач. Мене бејаше срамота пронети неколико кокошију, просурујући се кроз људе, који можда ни леба немају. Кад сам накуповао, што ми је требало, пошао сам кући; дошав до куће опазим да се онде стекла беспослена светина. Загледам шта раде радосна лице и видох човека на снегу.

— Ко је тај пијани? упитам.

— Пијан, да; одговорише ми.

— Ваљало би га склонити; где је позорник?

Пошљем за позорника и оставим живину и гранчицу у кухињу, па опет изиђем на улицу. Онога ког посламо за позорникаа, враги се без њега а за стражара рече, да несме да се удали са страже. Ја омах помислим да се може човек смрзнати на улици и одлучим, да га унесем у кућу. Баш тада возише се каруце онуда и засташе за часак.

— Шта гледате? викне искочивши из каруца господин. Човек се може смрзнати, а ви нећете да помогнете, ленштине! Сваки међу вама може се сутра затећи у такој прилици, зато ваља другог помагати да би могли и за се тражити помоћи.

— А ја бац сад хоћу да га унесем у кућу, рекох ја.

— Добро ћете учинити, примети господин. Чудан ти је наш свет, као живина неосетљив; да ви видите како је на другом месту, тамо друштво само помаже свог члана, а не чека полицију.

Код нас море погинути човек на улици, а помоћи ни откуда. Нико се не сећа да ту ваља да ради само друштво.

Господин је говорио онако као што говоре сва господа, и као што за њима узастопце пишу све новине следећи својим мајмунским склоностима. Ја сам читао новине увек, па сам у напред знао, што ће рећи тај господин, за то сам се и датио посла нетрошећи рећи.

(Штавак се.)